

Borger resumé

Dette er den anden årsrapport for landdistriktsprogrammet 2014-20 og dækker således perioden 2014-16. Årsrapporten viser resultater af udbetalinger foretaget fra den nye fond på tilsagn givet i den nye programperiode. Den dækker også udbetalinger foretaget fra den nye fond på tilsagn fra den tidligere programperiode (overgangsforanstaltninger).

Årets rapport indeholder en evaluering af den hidtidige indsats. Denne er primært gennemført for at opdage uhensigtsmæssigheder, så der kan justeres i tide, hvis fremdriften ikke forløber som planlagt. Der vil også blive foretaget en evaluering ifm. årsrapporten i 2018.

Evalueringen viser, at ordningerne i programmet har de tilsigtede effekter og at gennemførelsesprocenten er tilfredsstillende på nuværende tidspunkt.

Årene 2014 og 2015 har været præget af, at der i denne periode har været mulighed for at hjemtage midler under det gamle landdistriktsprogram. Derfor er 2016 det første år, hvor programmet er implementeret fuldt ud.

Landdistriktsprogrammet 2014-20 beskriver de enkelte ordninger og hvilke fokusområder og EU-prioriteter de bidrager til. Årsrapporten skal vise, hvor langt Danmark er kommet med at opnå målsætningerne indenfor fokusområderne. Nedenstående tabel opsummerer de væsentligste resultater i perioden 2014-16. Tabellen er magen til tabel 5.4. fra Landdistriktsprogrammet, men her er tilføjet en ekstra kolonne, som viser fremdriften i forhold til at opfylde målene. Det er en oversigttabel for interventionslogikken. Den viser prioriteter og fokusområder udvalgt for programmer for udvikling af landdistrikterne.

Tabellen viser målværdier for 2023, planlagte udgifter, og de foranstaltninger, der indgår til opfyldelse af målene. 2023-målværdier afspejler den i 2016 godkendte programændring.

Prioritet 1					
Fokus-område	Målintikatornavn	2023 målværdi	Planlagte udgifter	Kombination af foranstaltninger	Fremdrift pr. 31. dec. 2016
1A	T1: procentdel af udgifterne i henhold til artikel 14, 15 og 35 i forordning (EU) nr. 1305/2013 i forhold til de samlede udgifter for landdistriktsudviklingsprogrammet (fokusområde 1A)	4,34%		M01, M16	2,88%
1B	T2: Samlet antal samarbejdsprojekter, som modtager støtte under samarbejdsforanstaltningen (artikel 35 i forordning (EU) nr. 1305/2013) (grupper, netværk/klynger, pilotprojekter...) (fokusområde 1B)	121		M16	49
1C	T3: Samlet antal deltagere, som er uddannet i henhold til artikel 14 i forordning (EU) nr. 1305/2013 (fokusområde 1C)	6.242		M01	30.535
Prioritet 2					
Fokusområde	Målintikatornavn	2023 målværdi	Planlagte udgifter	Kombination af foranstaltninger	Fremdrift pr. 31. dec. 2016
2A	T4: procentdel af landbrugsbedrifter med støtte fra et regionalt udviklingsprogram til investeringer i omstrukturering eller modernisering (P2A)	2,23%	140.228.816,00	M01, M04, M05, M16	0,46%

Prioritet 4					
Fokusområde	Målintikatornavn	2023 målværdi	Planlagte udgifter	Kombination af foranstaltninger	Fremdrift pr. 31. dec. 2016
4A (agri)	T9: procentdel af landbrugsjord under forvaltningskontrakter for at støtte biodiversitet og/eller landskaber (fokusområde 4A)	16,49%	763.471.364,00	M01, M04, M07, M08, M10, M11, M13	9,44%
	T-DK01 Procentdel af landbrugsbedrifter med støtte til investeringer, der støtter biodiversitet og/eller landskaber (4A) (landbrug) (%)	4,25%			2,00%
4B (agri)	T10: procentdel af landbrugsjord under forvaltningskontrakter for at forbedre vandforvaltningen (fokusområde 4B)	12,36%			7,18%
	T-DK02 Procentdel af landbrugsbedrifter med støtte til investeringer, der forbedrer vandforvaltningen (4B) (landbrug) (%)	3,58%			2,00%
4C (agri)	T12: procentdel af landbrugsjord, der er under forvaltningskontrakter for at forbedre forvaltningen af jorden og/eller forhindre jorderosion (fokusområde 4C)	11,62%			7,18%
	T-DK03 Procentdel af landbrugsbedrifter med støtte til investeringer, der forbedrer forvaltningen af jorden og/eller forhindrer jorderosion (4C) (landbrug) (%)	1,05%			2,00%
4A (forestry)	T8: procentdel af skove/andre træbevoksede områder under forvaltningskontrakter for at støtte biodiversitet (fokusområde 4A)	0,48%	5.286.769,00	M08, M15	1,48%
4B (forestry)	T11: procentdel af skovbrugsjord under forvaltningskontrakter for at forbedre vandforvaltningen (fokusområde 4B)	0,05%			1,39
Prioritet 5					
Fokusområde	Målintikatornavn	2023 målværdi	Planlagte udgifter	Kombination af foranstaltninger	Fremdrift pr. 31. dec. 2016
5B	T15: Samlede investeringer i energieffektivitet (fokusområde 5B)	63.622.860,00	25.449.144,00	M04	5.622.691,99
5C	T16: Samlede investeringer i vedvarende energiproduktion (i EUR) (fokusområde 5C)	62.261.701,00	19.528.394,00	M04, M07	6.867.735,75
5D	T17: procentdel af storkreaturenheder, der er påvirket af investeringer i forvaltning af dyreenheder med henblik på en reduktion af drivhusgas- og/eller ammoniakudledninger (fokusområde 5D)	3,88%	89.467.388,00	M04, M10	1,33
	T18: procentdel af landbrugsjord, der er under forvaltningskontrakter rettet mod reduktion af drivhusgas- og/eller ammoniakudledninger (fokusområde 5D)	0,42%			0,19
Prioritet 6					
Fokusområde	Målintikatornavn	2023 målværdi	Planlagte udgifter	Kombination af foranstaltninger	Fremdrift pr. 31. dec. 2016
6B	T21: procentdel af befolkningen i landdistrikter, der er omfattet af lokaludviklingsstrategier (fokusområde 6B)	50,87%	77.922.074,00	M19	53,76
	T23: Stillinger skabt i støttede projekter (Leader) (fokusområde 6B)	1.137,00			105

Fokusområde - 1A Fremme af innovation, samarbejde og udvikling af vidensbasen i landdistrikterne

Der er gennemført 109 projekter i 2016. Projekterne har primært fået tilsagn under LDP 2007-13, men er alle finansieret af LDP 2014-20.

Der er god fremdrift i andelen af afholdte udgifter til fokusområde 1A, som pr. 31.12.2016 udgjorde 2,88% af de samlede udgifter for Landdistriktsprogrammet. Dette skal ses ift. målværdien på 4,34%.

Ordninger som bidrager til dette fokusområde: Erhvervsudvikling – udvikling og vidensoverførsel og Økologifremme.

Fokusområde 1B - Styrkelse af forbindelserne mellem landbrug, fødevarerproduktion og skovbrug samt forskning og innovation, herunder med henblik på bedre miljøforvaltning og miljømæssige resultater

Der er gennemført 49 projekter i 2016. Projekterne har primært fået tilsagn under LDP 2007-13, men er alle finansieret af LDP 2014-20. Der er god fremdrift i antallet af samarbejdsprojekter. Pr. 31.12.2016 er der gennemført 49 og dette skal ses i forhold til målsætningen om 121 projekter i 2023.

Ordninger som bidrager til dette fokusområde: Erhvervsudvikling – udvikling.

Fokusområde 1C - Fremme af livslang læring og erhvervsuddannelse inden for landbrug og skovbrug

Der er gennemført 60 projekter i 2016. Projekterne har primært fået tilsagn under LDP 2007-13, men er alle finansieret af LDP 2014-20. I alt har projekterne uddannet 30.535 personer. I de projekter, hvor tilsagnet er givet under LDP 2007-13, omfatter begrebet uddannelse, besøgende ved åbent hus arrangementer af projekternes resultater. Målet af uddannelse af 6.242 personer i 2023 er derfor mere end opfyldt.

Ordninger som bidrager til dette fokusområde: Erhvervsudvikling – vidensoverførsel.

Fokusområde 2A - Forbedring af alle landbrugets økonomiske resultater og lettelse af omstruktureringen og moderniseringen af bedrifter, navnlig med henblik på at øge markedsdeltagelsen og -orienteringen samt diversificeringen af landbruget

Der er god fremdrift i andelen af landbrugsbedrifter, som modtager støtte til omstrukturering eller modernisering. 0,46% (193) af alle landbrugsbedrifter (42.100) har pr. 31.12.2016 modtaget støtte. Dette skal ses i forhold til målværdien på 2,23%.

Ordninger som bidrager til dette fokusområde:

Erhvervsudvikling, Økologisk Investeringsstøtte, Etablering af løsdrift i Farestalde, Modernisering Kvægstalde, Modernisering af Slagtesvinestalde, Miljøteknologi – Gylleforsuring og Miljøteknologi - Kvæg, Svin og Gartnerier

4A - Genopretning, bevarelse og forbedring af biodiversiteten, bl.a. i Natura 2000-områder og i områder med naturbetingede eller andre specifikke begrænsninger, og af landbrug af høj naturværdi samt af de europæiske landskaber

Landbrug

Der er 9,44% af landbrugsjorden og 2,00% af landbrugsbedrifterne under forvaltningskontrakter for at støtte biodiversitet og/eller landskaber. Den høje målopfyldelse skyldes primært, at der er videreført tilsagn fra LDP 2007-2013. Der er desuden en betydelig interesse for omlægning til økologisk produktion.

Skovbrug

Der er 1,48% af skov/andre træbevoksede arealer under forvaltningskontrakter for at støtte biodiversitet og/eller landskaber. Den høje målopfyldelse skyldes primært, at der er videreført tilsagn fra LDP 2007-2013. Der er desuden en betydelig interesse for etablering af ny skov.

Ordninger som bidrager til arealmålet i dette fokusområde: Natura 2000 Rydning og forberedelse til afgræsning, Naturlige vandstandsforhold, Bilag IV – arter, Læhegn, Lavbund, Kvælstof- og fosfor vådområder, Økologisk Arealtilskud, Pleje af græs- og naturarealer og Fastholdelse af vådområder (Landbrug). Skovrejsning på landbrugsjord, Urørt skov, Særlig drift, Driftsplanlægning og Foryngelse (Skovbrug).

4B - Bedre vandforvaltning, herunder forvaltning af gødningsstoffer og pesticider

Landbrug

Der er 7,18% af landbrugsjorden og 2,00% af landbrugsbedrifterne under forvaltningskontrakter for at forbedre vandforvaltningen. Den høje målopfyldelse skyldes primært, at der er videreført tilsagn fra LDP 2007-2013. Der er desuden en betydelig interesse for omlægning til økologisk produktion.

Skovbrug

Der er 1,39% af skov/andre træbevoksede arealer under forvaltningskontrakter for at støtte biodiversitet og/eller landskaber. Den høje målopfyldelse skyldes primært, at der er videreført tilsagn fra LDP 2007-2013. Der er desuden en betydelig interesse for etablering af ny skov.

Ordninger som bidrager til arealmålet i dette fokusområde: Naturlige vandstandsforhold, Lavbund, Kvælstof- og fosfor vådområder, Økologisk Arealtilskud og Fastholdelse af vådområder (Landbrug). Skovrejsning på landbrugsjord (Skovbrug).

4C - Forebyggelse af jorderosion og bedre forvaltning af jordbunden

Landbrug

Der er 7,18% af landbrugsjorden og 2,00% af landbrugsbedrifterne under forvaltningskontrakter for at forbedre jorderosion. Den høje målopfyldelse skyldes primært, at der er videreført tilsagn fra LDP 2007-2013. Der er desuden en betydelig interesse for omlægning til økologisk produktion.

Ordninger som bidrager til arealmålet i dette fokusområde: Beplantning, Naturlige vandstandsforhold, Lavbund, Kvælstof- og fosfor vådområder, Økologisk Arealtilskud, Fastholdelse af vådområder og Skovrejsning på landbrugsjord.

5B - Effektivitetsforbedringer i energiforbruget i landbruget og inden for forarbejdning af fødevarer

Der er foretaget offentlige investeringer (EU + DKK) i energieffektiviteten for 5.622.691,99 mio. euro.

Det er 22% af målsætningen på ca. 25,4 mio. euro. Den høje gennemførelsesprocent skyldes, at mange af de gennemførte projekter har fået tilsagn under LDP 2007-13.

Ordninger som bidrager til dette fokusområde: Miljøteknologi.

5C - Lettere levering og brug af vedvarende energikilder, biprodukter, affald og restprodukter og af andre nonfoodråmaterialer med henblik på bioøkonomien

Der er foretaget offentlige investeringer (EU + DKK) i vedvarende energi for 6.867.735,75 mio. euro.

Det udgør 22% af målsætningen på ca. 25,4 mio. euro. Den høje gennemførelsesprocent skyldes, at biogas projekterne har fået tilsagn under LDP 2007-13 og er udbetalt under LDP 2014-20.

Ordninger som bidrager til dette fokusområde er kun de ordninger som har fokusområdet som primært mål: Biogas.

5D - Reduktion af udledningen af drivhusgasser og ammoniak fra landbruget

1,33% af alle storkreaturenheder er påvirket af investeringer rettet mod reduktion af drivhusgas- og/eller ammoniakudledninger. Med samme formål er 0,19% af landbrugsbedrifterne underlagt forvaltningskontrakter. Den høje målopfyldelse skyldes primært, at der er videreført tilsagn fra LDP 2007-2013.

Ordninger med primær effekt som bidrager til dette fokusområde med: Miljøteknologi og Lavbund.

6B - Fremme af lokaludvikling i landdistrikterne

53,76% af befolkningen i landdistrikterne er omfattet af lokale udviklingsstrategier. Dette opfylder målet om, at 50,87% af befolkningen i landdistrikter skal være omfattet af lokale udviklingsstrategier.

Der er skabt 105 stillinger i støttede projekter. Dette er fint ift. målsætningen på 1137 stillinger når ca. 8,6% af de nye LAG midler er brugt.

Ordninger som bidrager til dette fokusområde: LAG.

Opsamling på gennemførelse

Samlet set vurderes målopfyldelsen at være tilfredsstillende. Der er dog enkelte fokusområde, som skal følges nærmere for at sikre målopfyldelsen.

Programændring

I forbindelse med den politiske aftale om en fødevarer- og landbrugspakke af 22. december 2015 blev der truffet beslutning om udmøntning af indsatsen i Landdistriktsprogrammet i 2017-2020. Beslutningen indebærer en omprioritering af programmidlerne, idet fordelingen af midler fortsat skal tilgodese behovene i landdistrikterne.

Den politiske beslutning er gennemført ved en ændring af Landdistriktsprogrammet. Forslaget til programændring blev sendt til Kommissionen den 30. september 2016. Kommissionen godkendte forslaget til programændring den 7. december 2016.

De væsentligste elementer i denne programændring er:

- Opprioritering af hovedområdet "Natur og miljø", idet der afsættes flere midler, og indsatsen for vandmiljøet styrkes med yderligere kvælstofindsatser. Disse omfatter yderligere vådområder, minivådområder, privat skovrejsning og en reserve til målrettet kvælstofregulering.
- Færre midler til hovedområdet "Vækst og konkurrenceevne" i landbruget.
- Færre midler til hovedområdet Landdistriktsudvikling (Lokale aktionsgrupper).
- Følgende ordninger er der ikke afsat midler til i 2017-2020: Erhvervsudvikling (projekter om videnoverførsel), Økologifremme, Økologisk investeringsstøtte og Erhvervsudvikling (udviklingsprojekter).
- Følgende ordninger udgår af Landdistriktsprogrammet: Landskabs- og biotopforbedrende beplantninger (læhegn), Tilskud til udlæg til urørt skov og Samarbejde om bæredygtig produktion af biomasse.

Hertil kommer visse justeringer af eksisterende ordninger i programmet.

Der er udarbejdet en miljøvurdering af forslaget til ændring af Landdistriktsprogrammet. Den offentlige høring gav ikke anledning til ændringer i miljøvurderingsrapporten.

Gennemførte ansøgningsrunder i 2016

Erhvervsudvikling 2016

Ordnningen vedrører udviklings- og pilotprojekter og projekter om videnoverførsel inden for det primære landbrug. Ansøgningsperioden var 4. oktober 2016 – 1. december 2016 med 34 ansøgninger til følge. Rammen var 80 mio. kr., heraf 40 mio. kr. finansieret af landbrugets fonde. For udviklings- og pilotprojekter var der fastsat en ramme på 56 mio. kr. og for projekter om videnoverførsel 24 mio. kr. Der blev i alt ansøgt for 87,5 mio. kr. Der er ikke planlagt flere ansøgningsrunder i denne programperiode.

Økologifremme 2015

Ordnningen vedrører projekter om videnoverførsel inden for jordbrugs- og fødevarersektoren i forbindelse med omstilling af offentlige og private køkkener til økologi. Ansøgningsperioden var 3. december 2015 – 1. februar 2016 og resulterede i 4 ansøgninger. Rammen var på 28 mio. kr., mens der blev ansøgt for 5,4 mio. kr. Det var sidste planlagte ansøgningsrunde på denne ordning.

Økologisk Investeringsstøtte 2015

Tilskud vedrører investeringer i nye teknologier på økologiske bedrifter. Ansøgningsperioden var 21. oktober 2015 – 12. januar 2016 og resulterede i 387 ansøgninger. Rammen var på 40 mio. kr., mens der blev ansøgt for 100 mio. kr. Sidste ansøgningsrunde i programperioden var i 2016 med en ramme på 40,5 mio. kr.

Økologisk Investeringsstøtte 2016

Ordningen vedrører tilskud til investeringer i nye teknologier på økologiske bedrifter. Ansøgningsperioden var 1. november 2016 – 17. januar 2017. Rammen var på 40,5 mio. kr., mens 381 ansøgere søgte tilskud om i alt 111,9 mio. kr. Der er ikke planlagt flere ansøgningsrunder i denne programperiode.

Modernisering kvægstalde 2016

Ordningen vedrører modernisering på bedrifter inden for kvægsektoren. Ansøgningsperioden var 7. april 2016 – 7. juni 2016, hvor der var 296 ansøgere. Rammen var på 108 mio. kr., hvoraf 15 mio. kr. var reserveret til økologisk kvægbrug. Der blev ansøgt for 159 mio. kr. Der udestår en ansøgningsrunde i 2018 med en økonomisk ramme på 110 mio. kr.

Modernisering af slagtesvinestalde 2016

Ordningen støtter modernisering af stalde til slagtesvin. Ansøgningsperioden var 17. maj 2016 – 16. august 2016. Rammen var 342 mio. kr., bestående af en oprindelig ramme på 174 mio. kr. samt fremrykning af 168 mio. kr. Det ansøgte beløb var i alt 363,9 mio. kr. fordelt på 168 ansøgere. Beslutningen om at fremrykke midler, som var reserveret til samme formål i 2017, blev truffet på baggrund af det store antal søgninger og byggemodne projekter. Fremrykningen betyder, at der ikke er planlagt yderligere ansøgningsrunder i denne programperiode.

Miljøteknologi 2016 - Gylleforsuring

Ordningen vedrører etablering af gylleforsuringsanlæg i kvæg- og svinestalde til reduktion af drivhusgasudledninger. Ansøgningsperioden var 1. juli 2016 – 8. september 2016 med i alt 4 ansøgere. Af rammen på 9,5 mio. kr. blev der ansøgt om 0,7 mio. kr. Grundet den begrænsede søgning er det besluttet, at 18 mio. kr. afsat gylleforsuring i 2017 skal omdisponeres til etablering af løsdrift i farestalde 2018. Midlerne er 100 pct. nationalt finansieret og indgår som en merbevilling under det danske landdistriktsprogram 2014–2020.

Miljøteknologi 2016 - kvæg, svin og gartnerier

Ordningen støtter reduktion af ammoniakudledning og energiforbrug i kvæg- og svinestalde samt reduktion af energi-, næringsstof- eller pesticidforbruget i gartnerier. Ansøgningsperioden var 1. juli 2016 – 8. september 2016 med 704 ansøgninger. Rammen på i alt 110 mio. kr. var fordelt på indsatsområderne kvæg (45 mio. kr.), svin (45 mio. kr.) og gartnerier (20 mio. kr.). Det ansøgte beløb var i alt 218 mio. kr. Næste ansøgningsrunde for miljøteknologi bliver i 2018 med en samlet ramme på 112 mio. kr. Indsatsområderne bliver Æg og fjerkræ, gartnerier samt planteavl.

Etablering af løsdrift i farestalde 2016

Ordningen vedrører etablering af løsdrift i farestalde. Ansøgningsperioden var 1. november 2016 – 17. januar 2017 og resulterede i 23 ansøgninger. Rammen var på 25 mio. kr., bestående af en oprindelig ramme på 17 mio. kr. og 8 mio. kr. ekstra midler, hvorved alle ansøgere opnåede tilskud. Beslutningen om at øge den økonomiske ramme blev truffet for at imødekomme politisk mål om flere løsgående søer i farestalde. Der er planlagt endnu en ansøgningsrunde i 2018 med en ramme på 18 mio. kr.

Natura 2000 Rydning og forberedelse til afgræsning 2016

I 2016 blev det forventet at der ville blive meddelt ca. 300 tilsagn, til en samlet værdi på 28,1 mio. kr. Gennemsnitligt tilskud for 2014 / 2015 (tilsagn): 150.000 kr. Der var derfor afsat en ramme på 28,1 mio. kr.

I ansøgningsrunden kom der 278 ansøgninger. Der blev søgt for 38,7 mio. kr. Der blev i alt givet 253 tilsagn og 25 afslag. På grund af den store interesse for ordningen, blev det besluttet at imødekomme alle tilskudsberettigede projekter og 10,7 mio. kr. blev fremrykket til 2016 fra rammen i 2020. Der blev i alt givet tilsagn for 38,8 mio. kr.

Naturlige vandstandsforhold 2016

I 2016 blev det forventet at der ville blive meddelt ca. 25 tilsagn, til en samlet værdi på 12 mio. kr. Gennemsnitligt tilskud for 2014 (tilsagn): 200.000 kr. + fastholdelse. Der var afsat en ramme på 12 mio. kr.

I ansøgningsrunden kom der 32 ansøgninger til forundersøgelser, 12 ansøgninger til etableringer og 10 til fastholdelse. Der blev søgt for 7,6 mio. kr. til forundersøgelser, 14,1 til etablering og 26,4 til fastholdelse. Der er givet 12 tilsagn til etableringsprojekter og 9 tilsagn og 22 afslag til forundersøgelsesprojekter. Midler fra ordningen i 2014-2015 er anvendt til at imødekomme alle tilskudsberettigede etableringsprojekter. Ordningen er blevet tilført i alt 14 mio. kr. Der blev i alt givet tilsagn for 21,7 mio. kr.

Bilag IV – arter

For tilskudsordningen særlige levesteder for bilag IV-arter er der modtaget 587 ansøgning. I alt er der søgt for 48,6 mio. kr. og rammen er 10 mio. kr. Der er givet tilsagn om tilskud til 93 projekter.

Der er ikke planlagt flere ansøgningsrunder i denne programperiode.

Læhegn

For tilskudsordningen Landskabs- og biotopforbedrende beplantninger er der modtaget 56 ansøgninger. I alt er der søgt for 10,6 mio. kr. og rammen er 10 mio. kr. Der er givet tilsagn om tilskud til 43 projekter.

Der er ikke planlagt flere ansøgningsrunder i denne programperiode.

Lavbund

Der var i 2016 overansøgning på Lavbundsordningen. Der var afsat en ramme på 65 mio. kr. og der blev ansøgt og givet tilsagn for 142 mio. kr.

Der blev givet tilsagn til 12 realiseringsprojekter for ialt 124 mio. kr. og 57 forundersøgelserprojekter for ialt 18 mio. kr.

Kvælstof- og fosfor vådområder

Der var en underansøgning på vådområdeordningen i 2016. Der var afsat en ramme på 154 mio. kr., 140 mio. kr. til kvælstofvådområder og 14 mio. kr. til fosforvådområder.

Til kvælstofvådområder blev der givet tilsagn til 1 realiseringsprojekt og 63 forundersøgelserprojekter svarende til et samlet tilsagnsbeløb på 20 mio. kr.

Til fosforvådområdeordningen blev der givet tilsagn for 2 mio. kr. fordelt på 10 forundersøgelserprojekter.

Økologisk Arealtilskud

I 2016 blev der søgt nye tilsagn om Økologisk Arealtilskud til et samlet areal på ca. 50.000 ha, svarende til ca. 371 mio. kr. Heraf var der dog et stort antal ansøgere, der fik afslag, da de ikke søgte økologisk autorisation inden tilsagnsperiodens start 1. september 2016. I alt blev der givet tilsagn til ca. 38.000 ha., svarende til ca. 281,0 mio. kr. Der var på forhånd afsat ca. 115,0 mio. kr. til nye tilsagn i 2016, og der blev fundet yderligere finansiering på ca. 65,0 mio. kr. ved at fremrykke midler fra Økologisk Arealtilskud 2019 samt overskydende midler fra andre ordninger.

Pleje af græs- og naturarealer

I 2016 var der en mindre overansøgning på 6 mio. kr. Der blev søgt for 136 mio. kr. til en ramme på 130 mio. kr. Det blev besluttet at tilsagn blev tildelt til alle ansøgere med en forventning om at der inden endt sagsbehandling ville ske et tilstrækkeligt stort frafald, så den reelle ansøgning ville ende med at være indenfor rammen. Jf. økonomidata for 2016 er der givet tilsagn for i alt 129,9 mio. kr.

Fastholdelse af vådområder

I 2016 er der søgt 20-årig Fastholdelse til 18 etableringsprojekter. Der er givet tilsagn til i alt 134 ansøgere svarende til kr. 30.557.700. Alle ansøgninger imødekommes, da midlerne afsættes i forbindelse med etableringsprojektet. Ifølge finansloven var der afsat 62,8 mio. til fastholdelse i 2016, men afløbet afhænger af gennemførelsen af etableringsprojekter, som ikke har levet op til forventningerne.

Skovrejsning på landbrugsjord - 2016

Ordningen anvendes som kompenserende tiltag for at opfylde vandrammedirektivet. Der ydes tilskud til omkostningerne ved tilplantning med skov på landbrugsjord.

Ansøgningsperioden var 1. juli 2016 – 23. august 2016 og resulterede i 305 ansøgninger. Rammen var 10 mio. kr. Rammen strakte til 86. tilsagn. Den store søgning medførte at der blev fremrykket midler fra 2020 til 2017, således at der var yderligere 30 mio.kr. til rådighed fra starten af 2017, hvilket medførte yderligere 162 tilsagn. Der er planlagt en ansøgningsrunde i 2017 med en ramme på 35 mio. kr.

Urørt skov - 2016

Ordningen sigter på at øge biodiversiteten ved at kompensere skovejere for at udlægge skov udrørt. Ansøgningsperioden var 15. april 2016 – 1. juni 2016 og resulterede i 4 ansøgninger, hvoraf 3 fik tilsagn. Tilsagnene omfattede 31,4 ha og omkostning på 3,1 mio. kr. Rammen var tilsammen for 'Urørt skov' og 'Særlig drift' 25 mio. kr. Tilskudsordningen overgår til at være en rent nationalt finansieret ordning fra 2017.

Særlig drift – 2016

Ordningen sigter på at efterkomme habitatdirektivets krav om beskyttelse og fastholdelse af natyrtyper.

Ansøgningsperioden var 15. april 2016 – 1. juni 2016 og resulterede i 19 ansøgninger, hvoraf 17 fik tilsagn. Tilsagnene omfattede 777 ha og omkostning på 11,1 mio. kr. Rammen var tilsammen for 'Urørt skov' og 'Særlig drift' 25 mio. kr. Der er planlagt en ansøgningsrunde i 2017 "Sikring af N2000 skov (biodiversitetsskov)" med en ramme på 17,5 mio. kr.

Driftsplanlægning

Ordningen sigter på langtidsplanlægning for driften af skovejendommene og samt at øge bevidstheden om naturværdierne. Ansøgningsperioden var 15. april 2016 – 1. juni 2016 og resulterede i 134 ansøgninger, hvoraf 42 fik tilsagn. Rammen for driftsplanlægning og foryngelse var i alt 5 mio. kr. Tilskudsordningen er ikke bevilget fra 2017

Foryngelse

Ordnningen sigter på at understøtte omstilling til bæredygtig skovdrift ved at yde tilskud til omstilling fra nåletræ til hjemmehørende træarter. Ansøgningsperioden var 15. april 2016 – 1. juni 2016 og resulterede i 24 ansøgninger, hvoraf 20 fik tilsagn. Rammen for driftsplanlægning og foryngelse var i alt 5 mio. kr. Tilskudsordningen er ikke bevilget fra 2017.

LAG

I 2016 kom der for alvor gang i de lokale aktionsgrupper, som nu er inde i en god driftsfase. I løbet af foråret kom FLAG'erne også i gang, hvilket betød en del arbejde for de 7 lokale aktionsgrupper, som blev integrerede aktionsgrupper.